

ধইনচা: সেউজসাব হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা গছসমূহৰ ভিতৰত চেচবনিয়া (ধইনচা) অন্যতম। এচিয়া মহাদেশত প্ৰধানকৈ দুবিধ প্ৰজাতিৰ ধইনচা পোৱা যায়। চেচবনিয়া কেনাবিনা আৰু চেচবনিয়া বচট্টাট। ইয়াৰ ভিতৰত চেচবনিয়া কেনাবিনা (পূৰ্বৰ নাম একু লিয়েটা) অধিক সহজলভ্য।

চেচবনিয়া বচট্টাট গছবিধ আন বিধতকৈ মোটা আৰু শিপাৰ বাহিৰেও গা-গছতো নাইট্ৰজেনযুক্ত টেমুনা হয়। এইবিধ বিশেষকৈ আফ্ৰিকাত বিচাৰি পোৱা যায়। আনহাতে নাইট্ৰজেনযুক্ত টেমুনা হয়।

ধানৰ পথাৰত ধইনচাৰ ব্যৱহাৰ: চেচবনিয়াৰ প্ৰয়োগে মাটিত জৈৱ পদাৰ্থ আৰু নাইট্ৰজেন মৌলৰ পৰিমাণবঢ়ায়। সেউজসাব এবিধ কম খৰচী তথা নাইট্ৰ'জেন মৌলৰ পুনৰ ব্যৱহাৰৰ উৎস, বিশেষকৈ বেছিখৰচী বাসায়নিক সাৰৰ এক উৎকৃষ্ট বিকল্প। ধইনচা এবিধ সহজলভ্য উপাদান।

ধানৰ পথাৰত ধইনচা প্ৰয়োগ কৰাৰ ব্যৱস্থাপনা: ধইনচাই দীৰ্ঘম্যাদী খাতুৰ কালত ৪০ দিনত আৰু হ্ৰস্বম্যাদী খাতুকালত ৫০-৬০ দিনত প্ৰতি হেক্টৰত ৮০-১০০ কিঃগ্ৰাঃ নাই'জেন উৎপাদন কৰে। (প্ৰতি হেক্টৰত ৪-৫ টন ধইনচাৰ শুকান জৈৱভৰৰ সমপৰ্যায়ৰ)।

সিঁচাৰ সময়: মুকলি পথাৰত ধইনচা ধান সিঁচা-বোৱাৰ আগত বা পিছত সিঁচা হয়। ধইনচা এবিধ অতিকৈ পোহৰ সংবেদনশীল শস্য। দীৰ্ঘম্যাদী খাতুকালত ৩৫ দিনত আৰু হ্ৰস্বম্যাদী খাতুকালত ১২৫ দিনত ফুল ফুলে।

তাপমানৰ আৱশ্যকতা: ধইনচাৰ শ্ৰীবৃদ্ধিৰ বাবে ২৫° ছে উষ্ণ তাপমানৰ প্ৰয়োজন।

মাটিৰ প্ৰস্তুতি: যদিও ধইনচা খেতিৰ বাবে মাটিডবা বিশেষ চাহ কৰাৰ প্ৰয়োজন নহয়, ভালদৰে চহোৱা (এবাৰ হালবোৱা আৰু দুইবাৰ পৰা তিনিবাৰ চহোৱা) মাটিত শস্য প্ৰতিষ্ঠা তুলনামূলকভাৱে ভাল হয়।

বীজৰ পৰিমাণ: যি পথাৰত অপতৃণৰ সংখ্যা কম, তেনেমাটিত বাৰিষাৰ আগেয়ে প্ৰতি হেক্টৰত ৩০ কিঃগ্ৰাঃ কৈ ধইনচাৰ সু বীজ সিঁচিব লাগে। সঠিক মাটিৰ প্ৰস্তুতি আৰু জলসিঞ্চনৰ সুবিধা থাকিলে বীজৰ পৰিমাণপ্ৰতি হেক্টৰত ১৬ কিঃগ্ৰাঃ লৈ হ্ৰাস কৰিব পাৰি। সাধাৰণতে ধইনচাৰ ১০০০ গুটিৰ ওজন ১৪-১৮ গ্ৰাঃ মান হয়। বীজৰ অংকুৰণ(৬১E শতাংশলৈ) আৰু গজালি মেলিবৰ বাবে বীজখিনি ১০০° ছে পানীত ৩ ছেকেণ্ডৰ বাবে ডুবাব লাগে। কিছুমান খেতিয়কে অংকুৰণগতি ক্ষীপ্ৰ কৰিবৰ কাৰণে বীজৰ শ্ৰেণীৰে সৈতে ঠুকু চি দিয়ে যাতে বীজৰ আৰবণখিনি সোনকালে ফাটি যায়।

জলসিঞ্চন: সেউজ শস্যৰ বাবে জমা হৈ থকা মাটিত পানীৰ আৱশ্যকতা নাই কিন্তু প্ৰয়োজন সাপেক্ষে জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। (উদাহৰণস্বৰূপে ৪ মাটি ফটা তথা ধইনচাৰ পাত সৰি পৰিলে)

মিহলিকৰণ: বীজ সিঁচাৰ ৪৫-৬০ দিনৰ পাছত, গছজোপা পুৰঠ হোৱাৰ আগেয়ে ধইনচা মাটিৰ লগত মিহলি কৰিব লাগে। মাটিত মিহলি কৰাৰ বহুতো পদ্ধতিৰ ভিতৰত যিকোনো এক প্ৰকাৰে যেনেঃ গছজোপা কাটি মাটিৰ লগত হালবাই মিহলাই দিব লাগে। খৰচকীয়া আৰু সহজ পদ্ধতিৰ বাবে থিয়হৈ থকা ধইনচাৰ গছ জপ্তৰদ্বাৰা টনা কাঠৰ টুকুৰাৰে পেলাই পৰি যোৱাৰ দিশত হালবাই মাটিৰ লগত মিহলাব লাগে।

দ'বোকাময় মাটিত চহ কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হাইড্ৰ'টিলাৰৰ দ্বাৰা সবহ আয়তনৰ জৈৱভৰ সূক্ষম ভাৱে মিহলাই দিব পৰা যায়। তীব্ৰগতিৰ, চুটি ত্ৰিকোণীয় দাতযুক্ত কে জহ্লৈল ব্যৱহাৰ কৰি টুকুৰা টুকুৰাকৈ কাটি বোকাময় মাটিত মিহলাই দিব পৰা যায়। বহুলাভিত্তিক উৎপাদনৰ বাবে ব'ট টিলাৰ যুক্ত চাৰিচকীয়া ট্ৰেক্টৰ ব্যৱহাৰ কৰি অধিক সুফল পাব পাৰি।

বীজ উৎপাদন: যেতিয়া দিনৰ দৈৰ্ঘ্য ১১ ঘণ্টাৰ কম হয়, ধইনচাৰ বীজ উৎপাদনৰ বাবে উপযুক্ত। এনেসময়ত ধইনচাৰ গছসমূহে ৩০-৩৫ দিনৰ ভিতৰত ফুলিবলৈ আৰম্ভ কৰে আৰু তাৰ এমাহৰ পাছত গুটি ধৰে। বাৰিষাকালত চপোৱা বীজৰ গুণগত মান কম, যিহেতু বীজসমূহে ছেই বিন্ধা পোক বহুদ্বাৰা আক্ৰান্ত হোৱা দেখা যায়। বীজ উৎপাদনত খৰচ কৰিবলৈ কম উৰ্বৰ মাটি, ধাননি পথাৰৰ আলিবোৰটো বীজ উৎপাদন কৰিব পৰা যায়।

সীমাবদ্ধতা:

- কম পৰিমাণৰ বীজ উৎপাদন, বৰ্দ্ধিত বনুৱাৰ আৱশ্যকতা (হালবোৱা আৰু মাটিত মিহলিকৰণৰ বাবে)
- ধইনচাৰ পোহৰ সংবেদনশীলতা, পোক পতংগৰ সমস্যা
- অন্য লাভজনক শস্যৰ লগত মাটি আৰু পানীৰ বাবে প্ৰতিযোগিতা।

Assam Agribusiness and Rural Transformation Project (APART)

The World Bank is the funding agency of APART. Department of Agriculture, Assam is the nodal department for implementation of APART. ARIAS Society is the state level coordinating and monitoring agency for APART. Assam Agricultural University is the leading Agricultural University of the State and implementing agency of APART, imparting research and scientific support. International Rice Research Institute (IRRI) is the rice global leader providing technical and non-holding support in the implementation of APART.